www.svoboda-news.com

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

3 ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 193. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 20 серпня 1930. VOL. XXXVIII. No. 193. Jersey City, N. J., Wednesday, August 20, 1930. THREE CENTS

ПРОГИБІЦІЙНІ АҐЕНТИ НАРУШУЮТЬ ПРОГИБІЦЮ

ВУДСТАК ВІДПРАВЛЯЄ ТРОХ УРЯДНИКІВ „НА ПОЧАТОК".

ВАШИНҐТОН. — Новий прогибіційний директор Еймос Вудстак, що почав своє урядовання щойно кілька тижнів тому, заявив, що він починає прочищувати свій уряд з усіх тих урядників і аґентів, які змовляються з бутлеґерами проти прогибіції. Як „на початок" відправлено Джорджа Ґолдинґа, спеціяльного головного аґента в Олбані, Ню Йорк, та двох звичайних аґентів. Проти Ґолдинґа піднесла закиди одна дівчина підчас слідства перед комісією цивільної служби.

РОЗКРИВАЮТЬ БАНДИТСЬКІ ЗЛОВЖИТКИ В ТОРГОВЛІ ПОЖИВОЮ.

НЮ ЙОРК. — Стейтова прокураторія веде слідства над ріжними заговорами в торговлі поживою. Одно з тих слідств відноситься до молока, а друге до всякої поживи.

Слідство вже відкрило справді застрашаючі факти. Ціла торговля, як показується засмічена бандитизмом. Конкуренти, не можучи поконати своїх суперників у свобідній торговлі, наймають бандитів, які розбивають суперникам крамниці, підрізують гумові колеса автів покупців у суперників і взагалі відстрашують бандитськими способами покупців від купування всячини в суперників.

Подібні практики розкрито на слідстві Юта Полтрі Продюсерс Асосіейшен, котра привезла на нюйоркський ринок велику масу курячих яєць у пору їх великої недостачі та не могла їх продати потребуючому населенню через бандитські заходи конкурентів.

ЦІНИ НА ПОЖИВУ ОБНИЖИЛИСЯ ДЕЩО.

ВАШИНҐТОН. — Департамент Праці обчисляє, що ціни головних засобів поживи в краю були в місяці від 15. липня до 15. серпня дещо нижчі, як за 30 попередніх днів.

Докладно кажучи, знижка виносила півтретя процента. Ходить тут про подробичну продаж. Департамент Праці подає, що в попередні роки у той самий час ціни звичайно понижалися більше.

НЕ МОЖУТЬ ВЕСТИ БЮРА ПРАЦІ ЧЕРЕЗ НАВАЛУ БИЗНЕСУ.

НЮ ЙОРК. — Наплив безробітних, шукаючих праці, до Муніципальної Аґенції Праці, на 54 Лафаєт стріт, був такий великий, що бюрови прийшлося замкнути офіси.

Бюро могло роздати в понеділок 135 місць, а на се зголосилося около 6,000 безробітних. Коли їм проголошено, що бюро замкнене, безробітні стояли під дверми понад дві години. Серед натовпу кількох з них подавлено. Одного відставлено до шпиталя, але він зрікся лікарської помочи, боячися, що через це він може не дістати роботи.

НОВЕ СЛІДСТВО НАД НАДУЖИТТЯМ В МІСЬКІМ УРЯДОВАННЮ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — На припоручення стейтового прокуратора Крейна велика лава присяжних суддів повіту Ню Йорк почала наново розглядати справу судді Джорджа Еволда, котрому прокураторія закидає купування уряду.

Лава присяжних суддів минулого четверга звільнила була суддю від підозріння. Це звільнення викликало було обурення населення і прокуратор міг домагатися від лави присяжних нового розгляду справи.

ПОЛІЦІЙНІ СВИСТИ НЕ ПОТРІБНІ ДЛЯ КЕРМОВАННЯ РУХУ.

НЮ ЙОРК. — Виходячи з заложення, що свистання полісменів, кермуючих рухом (трефик капс), не потрібне для кермовання, дирекція нюйоркської поліції заборонила поліціянтам свистати при зміні світел на вулицях. Рух буде кермуватися тільки самою зміною світла.

Новину заведено на пробу на один тиждень.

СМЕРТЬ СЕНАТОРА ВІД ОТРУЇ.

ШИКАҐО (Ілинойс). — У суботу помер тут серед признак затроєння стейтовий сенадор Джан Т. Джойс.

Підозріння затроєння було таке сильне, що коронер зарядив спеціяльне слідство для розслідження питання, чи Джойс помер від затроєння жолудка кепською їдою, чи може наслідком убийчого замаху.

ЖІНКИ МАЮТЬ КРАЩЕ ВИДЕРЖУВАТИ СПЕКУ НІЖ МУЩИНИ.

КОЛД СПРИНҐС ГЕРБОР (Лонґ Айленд). — На основі дослідів, роблених у Карнеґійському Інституті, д-р Оскар Ридел стверджує, що жінки видержують спеку краще ніж мущини.

Видержування спеки залежить від того, наскільки спека ослаблює переміну поживи на енерґію (силу). Досліди показують, що спека ослаблює цю переміну в мущин богато сильніше ніж у жінок. При низькій температурі мущина виробляє більше енерґії ніж жінка, але при вищій жінка виробляє більше.

ДІТОЧИЙ ПАРАЛІЖ.

З усіх сторін Румунії приходять відомости про застрашаюче поширення діточого паралїжу. На нього хворіють переважно діти у віці 7—9 років. Захворівши діти вмирають на протязі двох днів. Медицина ще не знає ратунку від цієї страшної хвороби, яка викликала серед населення переполох.

ДБАЛИВІСТЬ ПРО ЗДОРОВЛЯ ЧИ КОМЕДІЯ?

В селі Богутин, зборівського повіту, був іще 20. квітня ц. р. один випадок пятнистого тифу. Так бодай сконстатував фізик, який прибив на хаті хорого таблицю і заряднів строгу ізоляцію та обіцяв прислати зараз до села дезінфекційну колюмну. Досі все гаразд. Але минуло два тижні. Чоловік, навіщений недугою, подужав і більше нікого не лиш у селі, але й у тій самій хаті навіть голова не заболіла. Та осторога на хаті стояла далі, поки не прийде дезінфекційна колюмна. І приїхала — але аж по трох місяцях. Привезли котел і з кожної хати несли люди щось дезінфекціонувати. Несли і посміхалися, бо дійсно чи не треба подивляти справність санітарної влади, яка починає боротися з тифом аж три місяці запізно? Скільки людей могло вимирати за той час?

ПРИЄМНА НЕСПОДІВАНКА.

В Британській Колюмбії дісталась одному Анґлійцеви в спадщині бібліотека свойого помершого друга. Новий властитель бібліотеки переніс книги до свойого мешкання і зупинився особливо над одною книгою, що була надзвичайно гарно оправленою. Він стягнув з книжки оправу і найшов там 40 акцій одної канадійської колияльні. Кожда акція вартує 1,000 фунтів стерлінґів. Щасливий спадкоємець позбавив усі книжки оправи в тій надії, що і там щось доброго знайде. Але він мусів вдоволитися тими 40-ма акціями.

САМОВБИВСТВО ВИХРЕСТА.

Адам Ранкман, молодий студент варшавської техніки, не схотів бути Жидом з 1928 р. перейшов на християнську віру. Після вихрещення перебував у домі родичів, які залишились вірними жидівській релігії та дуже терпіли з приводу вихрещення сина. Між родичами Жидами і сином вихрестом були сталі непорозуміння, докори, які закінчились тим, що дня 29. липня Адам Ранкман закінчив життя самовбиством.

СМЕРТЬ ВІРМЕНСЬКОГО ДІЯЧА.

В Парижі помер у 70 році життя один з найпопулярніших вірменських політичних діячів, Йогос Нубар-паша. Помершій родом з Єгипту, син єгипетського міністра, був людиною надзвичайно багатою. Велику більшість свого майна ужив на вірменські національні цілі.

ПРОКОЛЮЮТЬ МОЗОК.

„Последнія Новості" повідомляють, що в большевицьких тюрмах вазні часто вдають смерть, заживаючи наркози, а потім із трупарні втікають. Тому влада приказала таким вазням проколювати мозок довгими голками, щоби не було сумніву, що смерть наступила.

ПРОЦЕСИ ЗА САБОТАЖ У СРСР.

На днях пічнуться в большевицьких судах процеси фахівців, обвинувачених у саботажі. У Вологді буде процес 50 податкових урядовців із начальником податкового уряду Остроумовим. Їх обвинувачують, що завдало оподаткувальн. людей буржуазного походження. В Одесі арештували 32 кооператорів за бойкотування розпорядків про магазинування збіжа. В Москві вестиметься процес 25 учених із проф. Чаяновим, що нібито поширювали контрреволюційні погляди та виступали проти колективізації хліборобства.

МАСАРИК ПРО МЕНШИНИ.

У розмові з журналістами президент ЧСР, Масарик сказав: „В теперішну добу держава нація не в силі засимілювати меншин, а крім того це не булоб у дусі гуманізму. Для держави вистарчить, якщо меншини є льояльні і виявляють цю льояльність там, де треба. Сьогоднішної держави не можна вважати національною одиницею, бо держава є тільки господарський комплекс, у якому всі горожани звязані спільними інтересами". Варто порівнати ці слова з останніми статями Грабського про Українців.

ЗАВОРУШЕННЯ У ДОНЕЦЬКОМУ БАСЕЙНІ.

У донецькому басейні прийшло до поважних заворушень. Причиною цього був великий брак харчових продуктів. В районі Артемовська товпа голодних робітників розгромила кілька маґазинів, при чому настрої робітників були явно антибольшевицькі. Вуглекопи заявили, що приступлять до роботи тоді, як влада достарчить їм харчові продукти. Орджонікідзе телефонував до Москви, що як робітники не дістануть харчових продуктів, то в донецькому басейні будуть поважні заворушення.

НАЙБІЛЬШИЙ ВОРОГ БОЛЬШЕВИКІВ.

Радянська преса пише, що після ліквідації опозиції Сталін є вправді побідником, але число зневірених комуністів збільшується так, що вони творять свого рода партію пасивної опозиції проти комунізму. Велика скількість тих зневірених переходить на бік еміґрації і там творить т. зв. „третю еміґрацію". Ці еміґранти є найбільш небезпечні для радвлади, бо вони, як бувші комуністи, знають усі тайни радянської дійсности і зраджують їх та використовують проти радвлади.

КРАДІЖ ГРОШЕВИХ ЛИСТІВ У ВАРШАВІ.

У почтовому уряді ч. 2 у Варшаві арештовано листоноша Маєвського за крадіж грошевих листів. Підчас ревізії в його домі сконфісковано 50 листів, між ними 20 листів відчинених, з яких винято доляри. Маєвський признався до вини.

ЩО 14-ТИЙ — ПЯНИЦЯ.

„Красная Газета" повідомляє, що в Ленінграді поширюється пянство. Зі звітів міліції виходить, що кожен 14-ий житель Ленінграду є пяний. В центрі Ленінграду за останній місяць викрили 120 таємних шинків. Більшість пяниць це робітники й урядовці.

У СРСР УСЕ БІЛЬШЕ КАРАЮТЬ.

У Москві на нараді працівників судівництва та прокуратури комісар справедливости Янсон оголосив урядові числа засуджених. У 1928 р. засуджених судами було около 900,000 людей, в 1929 р 1,234,000, а в першій половині 1930 року 895,000. Янсон сказав, що такий великий зріст числа засуджених пояснюється загостренням клясової боротьби на селі, де вбивають і нападають на представників влади. Нарада признала конечним, щоби льокальні влади зладили спеціяльні списки підозрілих у контрреволюційних поглядах. На випадок чинного виступу населення проти влади людей, втягнених у списки, каратимуть як закладників.

НИНІШНІ ПОДРУЖЖА.

Войцех Ґарґаля, замешкалий при вул. Унії Берестейської у Львові, має таку войовничу жінку, що коли він з нею трошки посварився, то вона вхопила револьвер і хотіла застрілити свого ідеального чоловіка. Колиж Ґарґаля вирвав жінці револьвер з рук, вона вхопила залізко і почала бити свого миролюбивого супутника на дорозі життя. Чоловік і в тім випадку не дав за виграну, а тоді жінка вилила йому на голову кипячий чай. Цього вже булоб забагато навіть для Сократа, і Ґарґаля закликав поліцію.

МАЛОЛІТНИЙ ДОН ЖУАН.

В місточку Шранґ біля Оснабрюка в Австрії 17-літній хлопець Шульте залюбився в 27-літній дівчині Вальмаєрівній, а коли вона по якімсь часі взаїмної любови зрадила його з іншим, він напав на неї у сні, затягнув на шию мотуз і повісив її на дереві. Тепер його арештовано і він признався до вини.

ЛАТИНІЗАЦІЯ АЗБУКИ.

Зовсім златинізували азбуку у північнім Кавказі, Азербейджані й Туркестані. Ще ц. р. мають покінчити латинізацію азбуки серед надволжських і кримських Татарів. Латинізація охоплює 36 мов і діялектів большевицького сходу, 28 міліонів людей. Письменних серед тих народів нема більше як 10 процентів.

ЯК ТО БУЛО З КУТЕПОВИМ?

„Последнія Новості" містять сензаційні ревеляції Бурцева про вивезення й смерть ґен. Кутепова. Бурцев має докази, що большевики отруїли Кутепова подорозі, потім трупа його відвезено до Москви, запакованого між багаж радянського посольства. Тіло Кутепова спалено в присутности московського „політбюра". Бурцев знає імена осіб, що вивозили й отруїли цього ґенерала. Покищо виявив тільки імя комуніста Гельфанда. Кутепов упав жертвою своєї довірчивости: він мав звязки з ріжними старшинами червоної армії, при помочі яких приготовляв антибольшевицьку військову революцію, не знаючи, що деякі особи, яким він вірив, були на услугах большевиків і зрадили його. Два дні перед вивезенням у нього було двох старшин червоної армії на нараді і Кутепов втаємничував їх у справу підготовки перевороту проти радвлади. Можливо якраз, що ці старшини й вивели його.

КОМУНІКАЦІЯ ЗІ ЛЬВОВОМ ПЕРЕРВАНА

ПОРВАНО ВСІ ТЕЛЕҐРАФІЧНІ ТА ТЕЛЕФОНІЧНІ ДРОТИ. ЗАЛІЗНИЧІ СИҐНАЛИ ЗНИШЕНІ.

ВАРШАВА (Польща). — При кінці минулого тижня столиця Східної Галичини, Львів, була цілковито відрізана від інших міст. Телефонічні та телеґрафічні дроти навколо міста були порізані й порвані, залізничі сиґнали були попсуті так, що це спинило залізничий рух. Зі Львова довелося висилати на сусідні стації спеціяльні паротяги, щоби вони привозили до міста потяги. Експресовий потяг Берлін-Букарешт ледви оминув катастрофу.

Новий вибух українських заворушень у Галичині ставлять у звязку з відкриттям на слідуючому тижні „Східних Торгів" у Львові. Це вважають демонстрацією проти них. Польська преса переповнена відомостями про підпали, грабунки та інші форми терору, які розповсюднені по всій Галичині проти польських фільварків та проти осадників.

Всі ці заворушення польська преса приписує таємній Українській Військовій Організації, яка буцімто отримує гроші й інструкції з Берліна й субвенціонується з німецьких джерел. Очікують ще більших заворушень і терору в звязку з відкриттям засідань Ліґи Націй у вересні. Цим українські революціонери хочуть звернути увагу Ліґи Націй на українське питання в Польщі.

РОЗСТРІЛЮЮТЬ ЗА ЗБЕРЕЖЕННЯ ГРОШЕЙ.

МОСКВА (СССР). — Чека розпочала переводити ревізію серед населення, щоби знайти заховані ним збереження металевих грошей. За найдені срібні або золоті гроші власників їх розстрілюють як контр-революціонерів.

В Москві розстріляно чотири особи за збереження таких грошей. В Києві влада арештувала жінку-жебрачку, яка випрошувала на день 2—3 рублі. Її обвинувачено за те, що вона зібрала 800 рублів дрібними металевими грішми. Та заходи влади справі не пособляють, бо все населення думає, що паперові гроші скоро стратять на вартости так, що за один срібний рубель платитимуть пятьдесять міліонів рублів паперових, як це було раніше.

АМЕРИКАНСЬКІ ТЕХНІКИ ПЕРЕД СУДОМ.

СТАЛІНҐРАД (СССР). — Двох американських техніків, Луїса і Бравна, які працюють тут на тракторній фабриці як американські фаховці, арештовано й поставлено під суд за напад на Нігра, якого вони вигнали з помешкання спільної їдальні.

Люіс, який належить до організації большевицької комуністичної молоді, ще до того обвинувачений за напад на дівчину. Його тримають до суду в вязниці.

РОЗГРОМ ПІВНІЧНИХ КИТАЙСЬКИХ ҐЕНЕРАЛІВ.

ШАНҐГАЙ (Китай). — Захоплення військами націоналістичного уряду міста Тзінан викликало сварку між окремими північними ґенералами, що ще побільшило їх розгром. Тепер майже всі північні армії відходять здезорґанізовані й нездатні до сильного опору військам Кай Шека.

Ґенерал Кай Шек не старається їх переслідувати, а хоче дати короткий відпочинок своїм військам, полагодити залізниці та мости на звільненій від повстанців території, а потім почати нову офензиву проти своїх противників. Взагалі в націоналістичному уряді панує переконання, що тепер недалеко вже до повної побіди над повстанцями.

МОРСЬКІ МАНЕВРИ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ (Франція). — У знаменитій морській базі, Тульоні, тепер зібралася майже вся французька фльота, яка закінчила великі маневри. Частина кораблів повернулася з далекого плавання по ріжних морях. Інспекторський перегляд фльоти показав, що вона на 100% знаходиться в гарному стані. На великих панцирниках замінена майже вся артилерія новими гарматами, що значно підносить боєздатність фльоти.

Офіцирський та матроський склад фльоти прекрасно вимуштрований і знаходиться в гарному стані. Тепер іде поспішна реорґанізація головних баз французької фльоти в Тульоні, Бресті та в Бенерті. Остання база знаходиться в Африці в французькому Мароку. Вона найближче положена до італійських морських баз. Воєнно-морські знавці цілковито задоволені станом середземної французької фльоти.

БУДЕ РЕГУЛЯРНА ПОВІТРОВА КОМУНІКАЦІЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Міністер повітрової комунікації говорить, що лет повітроплава Р-100 в Канаду й назад до Анґлії показав, що вже недалекий той час, коли буде зорґанізована постійна повітрова комунікація між Анґлією, Монтреалем та Ню Йорком. Комунікація буде переводитися великими повітроплавами, які летітимуть північними рутами.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 110. of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:
Three cents a copy.
One year ..... $ 7.00
Six months ..... $ 3.75
Three months ..... $ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:
One year $10.00
Six months ..... $ 5.00
Three months ..... $ 2.75

ПЕРЕДПЛАТА:
Поодиноке число три центи.
На рік ..... $ 7.00
На пів року ..... $ 3.75
На три місяці ..... $ 2.00
В Джерзи Сити і Заграницею:
На рік $10.00
На пів року ..... $ 5.00
На три місяці $2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи", Montgomery 5—0498. Тел. У. Н. С.: Montgomery 5—1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МИРНА РЕВІЗІЯ, АБО ВІЙНА

Тревіранус, німецький міністер для окупованих німецьких земель, виголосив перед кількома днями кандидатську бесіду зприводу виборів до парляменту, в якій заявився за ревізію версальського договору та знесення польського коридора.

Ота його бесіда наробила богато галасу. Навіть богато американських газет, особливо франкофільських, накинулося на Тревіренуса за його мову, уважаючи її нічим іншим як воєнним визовом. Французький міністер заграничних справ Бріян заінтерпелював навіть у тій справі німецького амбасадора в Парижі й той виїхав негайно до Берліна, щоби лагодити справу. Варшава затрівожилася рівнож цею промовою.

Промову Тревірануса уважають висловом політики німецького уряду. З того заключають, що Німеччина як член Ліги Націй скористає вже цеї осени з параграфу 19 статуту Ліги й домагатиметься ревізії версальського договору. Це уважає Франція нарушенням тих основ, які ввійшли у французько-німецьке зближення.

Річ ясна, що німецький уряд запевнить Бріяна й світ, що Тревіранус говорив як приватна людина, як кандидат на посла до парляменту, а не як член кабінету. Справа, коли ходить про дипльоматичний бік, виясниться. Та це не змінить у нічім сути самої справи.

Американські кореспонденти з Німеччини виразно стверджують, що це, що сказав Тревіранус є цілю і бажанням усіх Німців й усіх німецьких партів і урядів, які були, є і будуть. Справу ревізії версальського договору поставлено при виборчій кампанії на перше місце. Увесь німецький нарід уважає польський коридор в першу чергу за національну ганьбу, поминаючи вже великі економічні втрати, які поносить край через штучний розділ коридором.

Франція і її прихильники це все добре знають. Тому дійсно дивне, коли вони чіпаються умірокованої промови Тревіранусa, коли вона не є нічим у порівнанню з сентиментом цілого народа. Французький премієр Поанкаре уважає домагання ревізії версальського договору воєнним визовом. З того боку він усіх лякає ревізією. Але це підочого не доведе. Бо раз не буде зміни цього договору мирною дорогою, то річ ясна, буде війна. Тому краще допустити до ревізії ніж до війни.

НЕВИПРАВДАНІ СПОДІВАНКИ ВІЙНИ

(3)

III.

Питання бувшої Росії є важним питанням для нашої української державности. **Тепер ще годі сказати, як ставиться до нашої незалежности світова опінія** економістів та реальних політиків. Симпатії, чи антипатії політичної вулиці для нас особливого значіння не мають, бо це сентимент, який часто не має за собою жадного реального підкладу. Коли економічні інтереси сучасних володарів світу схиляться до того, що треба покінчити з Росією як з великою імперіялістичною державою, яка завжди загрожує їх інтересам та спокоєви в світі, то вони прихильно поставляться до української державности. Колиж вони вважають потрібним реставрувати бувшу російську імперію, то годі — негативно. Але в обох випадках **справа реалізації нашої державної ідеї залежить виключно від нас самих.** Наскільки ми самі зорганізуємося й виявимо силу в своїх державницьких змаганнях, настільки ми можемо стати субєктом, а не обєктом в міжнародній політиці, настільки ми стрінемо підтримку в наших змаганнях. **Навіть негативне ставлення до нашої державности** сучасних володарів світу, колиб воно дійсно було, **ми можемо** своєю упертістю, активністю та організованістю **переломити на позитивне й з обєкту міжнародних розрахунків стати субєктом,** з яким змушені будуть числитися інші.

Як у першому, так ще більше в другому разі, **перед Українцями стоїть надзвичайно велике завдання провадити далі свою визвольну боротьбу,** координувати свої сили **та творити таку політично-національну силу, з якою числились би інші та яка булаб авторітетним речником змагань прагнень нашого народу.** Коли в цю добу ми не здобудемо своєї державности, то ніхто не буде винним, лише ми самі. Ніхто не є таким нашим тяжким ворогом, як наші внутрішні непорозуміння, авантурництво ріжних „політиків", отаманія ріжних „спасителів України", які є „одинокими спасителями", брак одного сильного авторітетного й керуючого центру, наше хрунівство й прислужництво інтересам інших держав, інших народів, а не служення виключно інтересам свого народу. **Москвофільство, як і польонофільство є однаково протидержавним явищем і однаково шкідливими для визвольних наших змагань,** хочби вже лише й тому, що вони являються орієнтацією властиво на обєктів міжнародного життя, а не на субєктів та активних чинників. Навіть більше того: **це орієнтація на ті чинники, з якими світові держави мусять таку чи іншу раду давати, щоби впорядкувати міжнародне економічно-політичне життя.**

Деякі, правда, ще слабі, натяки є на те, що світові держави числяться з фактом повстання української державности. Ось хочби **активна політика Англії в Прибалтиці та тепер на березі Чорного моря в Румунії та серед народів Кавказу. Це кільця того ланцюха економічного звязку Англії з Індією,** якого вона не може звязати до купи без України та Білоруси. Системою незалежних держав від Балтійського до Каспійского моря, на чолі з Україною, Англія забезпечить Індію від російської експансії та відкриє собі простий і широкий шлях до своєї багатої кольонії. Тому **в інтересах Англії лежить як найдальше відсунення на північ Московії,** щоби забезпечити для свого впливу майбутній водяний шлях Рига-Херсон, себто найкоротший шлях з Англії до Індії. Але **це стане для Англійців реальною політикою лише тоді, коли Українці й Білорусини дійсно покажуть своє реальне змагання до державности** та можна буде надіятися, що вони вже дорослі до своєї власної держави.

Сучасний економічний стан Европи та всього світу, а з ним і політичний, говорить за те, що **годі сподіватися скорої війни в Европі. Всякі політичні комбінації Українців, розраховані на інтервенцію проти большевиків, являються звичайним бздурством, а Поляки використовують їх для скріплення своєї політики на українських землях проти Українців.** Визволення України зпід московсько-польського ярма залежить у першу чергу від нас самих, від нашої внутрішньої зорганізованости та активности, а по части й від керуючих міжнародних чинників, у першу чергу Англії, Америки та Німеччини. **Франція тепер на Сході Европи не буде відгравати такої ролі, яку вона відгравала** тоді, коли шукала там собі союзників проти Німеччини. Тепер її таких союзників там не треба, бо зявилися нові чинники, які захороняють її від німецького реванжу. Італія більше буде занята своєю експансією в своїх хильне відношення до обжалованих. Та правда „Правду" не обходить!

Але чого дивуватися кацапській „Правді", коли навіть і наші ріжні „дипльоматичні" голови тільки й ту роботу роблять, що мелять язиком, або смарують по папери, що війна буде, що нам треба орієнтуватися на захід, бо Польща слаба, а Москва сильна й т. п. Замісць реальної роботи, замісць творчости і поширення організації сиплять теревені й баламутять нарід ріжними орієнтаціями і балачками на тему: хто більший ворог? Та всі вони разом з „Правдою" хай знають ту правду, що нам нема ніякого діла з Москвою, ні з Польщею. Ні з одною ні з другою не піде наш нарід. І ні за одні ні за другу не проливатиме крови. Коли проливатиме по своїй волі, то тільки за одну велику соборницьку українську ідею, яка в огні найблизчої революції прибере цілком певно знову державницькі й тривкі форми.

трішньої зорганізованости та активности, а по части й від керуючих міжнародних чинників, у першу чергу Англії, Америки та Німеччини. **Франція тепер на Сході Европи не буде відгравати такої ролі, яку вона відгравала** тоді, коли шукала там собі союзників проти Німеччини. Тепер її таких союзників там не треба, бо зявилися нові чинники, які захороняють її від німецького реванжу. Італія більше буде занята своєю експансією в своїх африканських кольоніях, ніж в Европі.

Відповідно цьому й мусимо направляти свою закордонну пропаганду, коли хочемо, щоби вона дала реальні наслідки в майбутній нашій визвольній боротьбі, а не чекати на те, що хтось стане кріватися ізза інтересів української, чи навіть міліонової російської еміґрації.

(Конець).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ПРО ЩО ВЖЕ ПЕРЕКОНАВСЯ САМ РИМСЬКИЙ ПРЕСТОЛ?

„Американско-Русскій Вестнік" пише, що досі Рим думав, що українство є добрим ґрунтом для пошіреня католицизму, а „карпаторусскіх" уважав за ворогів католицизму, а прихильників православія. Доперва тепер Рим переконався, що то за зілля ота „Ненька Україна". Доперва тепер побачив, що Українці це тесаме, що радикали і недовірки. І доперва тепер пізнав папа, що „русскость" це не схизма. І „най тепер світ відіт і судіт, же котрий народ вірніший католічеству, ці український ци карпато-русскій?"

Бач, куди запленталися наші мадярони! Вже шукають помочі у самого папи, щоб упоратися з Українцями. Тільки одна біда, що прийшли трохи запізно. Там вже були перед ними у тій самій справі Поляки.

І НА „ПРЯШЕВСКІЙ РУСИ" УПАДАЄ РУССКІЙ ДУХ.

Біда тепер з тим „русскім духом". Як був цар і рублі, то був і „дух", а не стало царя, то й дух розвіявся.

„Русскій Вестнік" з Ужгорода ляментує, що на „Пряшевской Руси" замикають двері перед „русскім духом". І русских людей тамтуди не впускають. Зате газдують Українці. І то такі, що перемінили цілком „духа" тої землі.

Яничари плачуть, що по атентаті українського студента Тацинця на москвофіла Евменія Сабова написали у пряшевській газеті тільки те, що Тацинець зробив атентат добре „необдуманим способом". Тільки всього! — З того виходить, кажуть яничари, що газета є тої думки, що Українцям треба уважати, щоби слідуючий атентат був виконаний більш „обдумано".

Всі знають, пишуть яничари далі, що „ідея українізма его освобожденіе русского народа от Чехословакії і присоєдиненіе его к Вікраїні. В такой авантурі наш народ не участвует".

Ось як пишуть яничари і не розуміють, чому саме упадає на Пряшівській Україні „русскій дух", а закріплюється українська соборницька ідея.

А „ПРАВДА" ПИШЕ ДАЛІ НЕПРАВДУ.

Кацапська „Правда" дуже затрівожилася долею Росії. Пише, що галицькі Українці вже вирішили питання „Хто їх головний ворог?" і сказали собі, що є ним Росія. От і тому на случай найближчої війни Польщі з Росією стануть по стороні Польщі і з нею підуть розбивати „матушку". Все те заключає „Правда" з того, що при процесі за бомбовий замах на Східні Торги адвокат д-р Лев Ганкевич заявив, що УВО не відноситься ворожо до Поляків, а тільки бореться за визволення українського народа зпід ворожих окупацій, та що таксамо бореться УВО і проти Москви, накладаючи ріжні переговори з ріжними державами, щоби визволити закріпощені Москвою землі.

Відома річ, що другий адвокат спростував заяву Ганкевича в справі переговорів, як і те, що, як отсе є загально відоме у Львові, саме УВО заперечило заяві д-ра Ганкевича, але він оправдувався тим, що йому, як оборонцеви, вільно уживати ріжних штук, щоби тільки вплинути на суддів присяжних і виробити в них при

НАГОРОДЖЕНА ЧЕМНІСТЬ.

Один французький генерал, який в 1812. році перейшов із Наполеоном через ріку Березину, що неділі був на обіді в молодого маляра, а по обіді любив оповідати епізод про свій перехід. Инші гості нарікали на це, але маляр уважав своїм обовязком слухати прихильно кождий раз це оповідання. Та одного вечера в грудні помер генерал несподівано на удар серця. Кілька днів пізніше покликали маляра до нотаря, щоби був присутній при отворенні тестаменту. Якжеж счудувався маляр, коли нотар прочитав із завіщання такі слова: „Малярові Н. Н. з вдячности за його чемність, із якою він слухав 103 рази мого оповідання про перехід через Березину, оставляю суму 10,300 франків, отже по 100 франків за кождий раз".

Член У. Г. А.

ОСТАННІЙ АКТ ТРАҐЕДІЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ

(6)

Ми мусіли доконче пробратися до армії ген. Омеляновича-Павленка, коли не хотіли попасти до Поляків. Де вона тоді була, напевно нам ніхто не міг сказати. Одні говорили, що заняла Умань, другі, що є на Херсонщині, треті, що в Подільській ґубернії.

Штаб повстанців в Тетієві приобіцяв, що переведе нас етапом зовсім безпечними дорогами так далеко, як лише можливим буде.

Стан боєвий бриґади не представляв вже великої сили. Около 200 крісів, кількацять скорострілів з малою скількістю стрілива, одна батерія легка з 200 стрілами й 2 батерії тяжкі з 10 стрілами. В разі бою ми могли ставити малий опір і з певністю такий опір покінчився би був катастрофою для нас. Богато зброї, як я вже згадав, забрали нам повстанці.

Також мусіли ми уникати всякої стрічі з большевиками. Горе нам, колиб ми попали їм у руки!

Ще перед полуднем приїхала бриґада через село Роськи до Голоток. Населення стрічає нас всюди радісно, приязно, приносять їсти, випитують, куди дальше ми йдемо.

Була неділя. На площі коло церкви зібралося багато святочно прибраних людей. Стрільці лежать на землі, на возах; одні сплять, другі опоідають собі щойно минулі події. На декотрих возах лежать труби й бубон, купаючися в проміннях сонця. Це оркестра колишнього II. корпуса.

— Заграйте нам що! Ми вже давно не чули музики! Хай памятаємо, що були в нас Галичани й з ними було нам весело! — просили селяни.

Заграли. И несуться звуки— зпочатку тужні, тужні й тихі, відтак кріпшають, набирають сили, переходячи в клекіт водопаду, та знову гармонійно стихають, нагадуючи далекий спів. І чути в них тугу й жаль за Рідним Краєм, лють та пімсту для ворогів, пісню побіди та спів любови в маєві ночі. І слухали їх зі слезами на очах задумані селяни, слухали курґани могил козацьких, слухали старезні тополі й берези, тихо шепочучи листками, немов розказуючи собі про долю тих синів України.

Грали вязанку пісень „Стрілецьким шляхом".

Пополудни відїхала бриґада через Стадницю і Клюки до Хмелівки, де й заночувала. В Хмеліці стрінули ми сотника російської служби, повстанця Р., який сказав нам, що до Умаиня не дістанемось, бо Христинівка сильно обсаджена большевиками. В Умані і його околиці нема генерала Омеляновича-Павленка і нас лише хибно поінформовано.

Дальше на полудневий схід їхати було виключено. Рано 3. мая ми звернули на полудневий захід. Около полудня прибули до Цибулева. В Цибулеві стрінули Галичанина Я., що був місцевим повстанчим вагажком. Він допоміг нам богато через своїх розвідчиків, як також своїми інформціями. В тім селі задумали ми відпочати й вирішити дальші пляни нашого походу.

Підполковник Б. скликав збірку всіх старшин до місцевої школи. Була це перша збірка від хвилі, коли ми покинули большевиків. Саля велика, гарна, прибрана в зелень. На стіні висить портрет Тараса. Зібралось около 200 старшин. Настрій у всіх поважний, на лицях помітно здене рвовання.

Стає підполковник Б. Лице бліде, слідно втому. Все стихло. Починає говорити. Зпочатку повільно, тихо, відтак голос його набирає сили й бренить мов шляхотний металь.

— Я скликав панів щоб обговорити й полагодити деякі справи. Дотепер був я начальником штабу. З хвилею однак перевороту в Лобачеві перейшла тимсамим пся влада в руки тих старшин, що його робили. Я однак сповняв свій обовязок, дальше й провадив бриґаду, не питаючися про довіря старшин до мене. Хочу почути від панів, чи має мені котрий що закинути. Коли так, то прошу звільнити мене з моїх обовязків й назначити людину, до котрої всі мають довіря й котраб їх від мене перебрала!

Запанувала гробова тишина. Всі немов застигли в німім виждиданю. Встає чет. Г. і просить дозволу говорити.

— У відповідь пану підполковникови посипаю панів старшин: Кого ми маємо перед собою? Чи злочинця, котрого судити треба, чи людину, котра була нам вірною до останнього, котра всі болі, труди й невигоди переносила з нами, котра з раз обраної дороги не зійшла ні на хвилину на манівці, котра всі радости й невдачі переживала й відчувала серцем більше ніж котрийнебудь з нас? І коли хто важиться кинути каменем на нього, то лучше хай сейчас опустить наші ряди.

— Слава! Слава! — з соток грудей потрясло мурами будинку. Здавалося, що сам Тарас споглянув зі стіни веселішим зором на нас.

Знайшовся лиш один з давних яничарів, що важився крикнути „ганьба" й закинути йому недбалість у виконуванню своїх обовязків.

І булаб стрінула його страшна, заслужена кара на місци, колиб не той сам підполковник Б., що пробачив йому й візвав усіх до безоглядного послуху йому.

Підполковник Б. остався надальше командантом бриґади на просьбу його вибрано йому до помочі так званий військовий штаб, зложений з 15 найчільніших старшин, котрі мали в важних случаях висказати свою думку, як належало би поступити. Рішено дальше всіма силами старатися злучитись з партизантською армією ген. Ом. Павленка, однак з огляду на те, що боєвий стан бриґади представляється в оплаканім виді й не може ставити поважного опору, вибрано на всяку евентуальність делеґацію з трох старшин, от. В., сот. К. і пор. Е., які на случай наступу большевиків на нас або стрічі з Поляками мали виїхати до команди польської як парляментарі. Тих парляментарів заосмотрено в повновласти переговорів з тим, що ціла бриґада в такім стані, як є, переходить до армії У. Н. Р.

Після збірки всі розійшлися на відпочинок. Охорону над нами перебрали повстанці.

На другий день, т. є 4. мая, були ми ще в Цибулеві, виждаючи на вістки, які мали нам принести вислані стежі. Довге виждання й постій на однім місци всіх дуже непокоїли. До Христинівки було всього 28 км. і міг знайтися якийнебудь большевицький шпіон, котрий міг донести їм, де і в якім стані ми знаходимося.

Надходив вечір. Небо затягнулося тяжкими оловяними хмарами. Збиралося на бурю.

Прилітає задиханий селянин.

— Панове! Зі сторони Яцковець іде якесь військо! — говорить нам.

Всі оторопіли. Хто це може бути? Військо зі сходу? Лише большевики! Декотрі вийшли на горбок за село й дивляться в ту сторону далековидами. Видно, що їдуть якісь фіри, побіч їдуть люди. Але хто це може бути?

Відїздить сот. З. і сот. Я. верхом на розвідку в ту сторону.

За хвилину прилітає другий селянин і говорить, що на залізничій стації Монастирище, віддаленій до 15 км. від нас, заїхав большевицький ешелон і вигружує кінноту.

Вістки ті блискавкою рознеслися між стрільцями. Занепокоєні ними всі збіглися коло команди. На стацію Монастирище відїздить пор. Б. з кінною стежею.

Страшні хвилі вижидання, немов віки цілі, пливуть повільно. Що робити, коли дійсно з одної і другої сторони їдуть на нас большевики? Один дотунок: розбігтися на всі сторони в поблизький ліс та кождому зосібна журитися відтак про свою будучу долю.

Від східної сторони надїздять сотники З. і Я. Голосять, що це були фіри селян, які вертали домів з роботи коло дукових буряків. Тому, що подиноко їхати було небезпечно, збиралися всі селяни з фірами в одну велику валку й тоді повертали домів, що надавало їм вигляд великої обозної валки.

(Конець буде)

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОҐРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЕНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1931.

Фотографії до календаря У. Н. Союза можна присилати ще через два тижні.

Календар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, є найліпшим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а залежить йому на тім, аби про нього знало як найбільше людий, повинен дати своє оголошенне до календаря У. Н. Союза. Ціни є вельми приступні, зважнивши, що накład буде виносити 25,000 примірників. Ціна сторони 34 кв. цалів, коштує $30.00; половина $15.00; чверть $10.00; осьма часть $5.00; перша і послідна сторона в части оголошень по $35.00. Хто хотіби в своїм оголошенню поміститя також і фотографію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з нею готову до друку кліше; коли ні, то поносить кошт виготовленя такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скілька виносить кошт виготовленя з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

ФОТОҐРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також кружки співацькі і театральні, школи, бандо, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не єсть при відділі У. Н. Союза, таких після указу не будеться поміщувати у календарі), хотіли би їх фотографії були поміщені в календарі на 1931 рік, звольте їх прислати на адресу „Свободи" найдальше по день 30. серпня б. р. Рівночасно проситься прислати з фотографією чек або мoні-ордер, виписаний на імя „Свободи" на суму $10.00. Сі гроші уживаються на покриття коштів виготовленя з фотографії друкарської кліші. Місце в календарі безплатно.

Всі фотографії мусять бути добре опакованi.

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346,
JERSEY CITY, N. J.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василя, відд. 339, що мітинґ відбудеться в суботу, 23 серпня, точно о годині 3-ій пополудни від ч. 610 S. American St. Обовязком є кождого члена явитися на час, бо хто на час не прибуде і не вирішне своєї аферзи буде суспендований. — І. Сорока, предс.; І. Сопода, кас.; О. Будай, секр.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

НОВІТНІМ „МАЛОРОСАМ".

Дня 9. серпня ц. р. У. Щ. В., ч. 217. помістили допис під наголовком „Свіжий брехун". Допис сам не займаючий, бо новий нападів і лайок на „Свободу" та її редакторів, та на особу О. Волчика, а зате він новий оборони больш визму „рабочих" та „крестян". Мене не цікавать напади та лайки, бо це найлекша тема до писання, якої крикуни так радо вживають. Зате мене цікавить більше особа дописувача Ст. Федоровчака - й О. Волчика, тимбільше, що й я є емігрант з Старого Самбора.

Ст. Федоровчак у своїм дописі накидається на О. Волчика словами, як: „брехун", „твердолобий", „підлий", „блазен" і т. п. Справді може тов. Федоровчак напише до У. Щ. В., щоби я не пхав свого носа до чужого проса, або може ще більше подібних слів, але я всежтаки позволю собі дещо написати, хоч я тим не хочу обороняти О. Волчика, ані нападати на Ст. Федоровчака.

Перш за все, коли тов. Федоровчак висказує про когось свої думки або пише, то не треба йому при тім висказувати й свого чувства, а треба висказуватися людяно, як клясово - свідомому робітникови пристало, бо по тім дописі можна пізнати народню пословицю, що „порожня бочка гуде".

Далі закидує він, що О. Волчик ніколи себе Українцем не називав. Може це й правда, але коли він навернувся й засуджує свої колишні помилки, то тоді він знову стає з народом. Ось візьміть примір з червоних лідерів, котрі засуджують свої гріхи й бються в груди, а червоний цар знову принимає їх як „благонадьожних".

А щодо того, що Волчик служив колись білому цареви, то сьогодня події змінилися настільки, що Волчик вже є вірним сином свого народу, зате його місце заняли ті, що служать червоному катови-цареви.

Федоровчак доказує, що вже тринацять літ існує радянська Україна, а Волчик доказує, що Росія. Отже коли Федоровчак є бодай хоть на стільки грамотним, що може перечитати хоч лиш партійну пресу, то там дочитається, що в дійсности істнує тільки „Расея", а Україна й инші „Савєтскія Республики" це тільки блахман, існуючий на папері в агітаційних цілях, щоби лекше було приспати чуйність українського робітника й селянина.

От для приміру візьміть скінчившійся недавно 16-тий зїзд Комуністичної Партії. Після совітських урядових даних на 16-тий зїзд Ком. Партії прибуло 2,000 делегатів, котрі становлять найвищу раду партії, яка децидує в справах політичних і господарських, а також установляє дальшу лінію політики радянського уряду. Від рішення їх залежить доля 150 міліонів радянських горожан.

Після статистики виходить, що 60% делегатів належало до Москалів, 10% до Жидів, 8½% до Українців а решта припала на инші народи. Щож говорять ці цифри? Москалів є 70 міл. або 46%; Українців 30 міл. або 21%; Жидів 3 міл. або 2%; населення! З того отже бачимо, що склад делегатів ніяк не відповідає скількости населення ріжних націй, замешкалого у С. С. С. Р., а тимбільше українського народу.

Жиди становлять 2% населення, а число делегатів виносило 10%; Москалі 46% населення, а мали 60% делегатів, Українці 21% населення мали 8½% делегатів, та коли зважити, що до української делегації належали такі, як Поляк Косіор і ще пару перевернених Жидів з українськими назвисками, то відсоток українських делегатів був ще менший. Зате Україна дає 80% вугілля, 72% руди залізної, 90% цукру, 60% збіжа і 40% податків всесоюзного буджету; зате в комуністичній партії має три рази менше представництво, котреб відповідало скількости українського населення. Щож на це скаже тов. Федоровчак? Тут числа говорять, а не демагогія.

Комуністи чваняться, що робітники ставлять Дніпрельстан. Та цеж за гроші українського селянина й це значить так саме, як Ракефелер подарує зі своїх міліонів один на якусь ціль на те, щоби його чужі народи вважали як добродія; але ми тут знаємо, як він кривдить свого робітника. Що означає Дніпрельстан у порівнанні до стягненого з українського народа податку? Бож Росія стягає з України понад 200 міліонів податку, а видає заледви чи половину на українські потреби.

Федоровчак пише далі, що люде хвалять Росію. Таж він, як клясово свідомий робітник знає сам, що люде, котрі приїжджають в радянський Союз, бачать тільки те, що большевики хочуть, щоби вони бачили, а тому вони дивляться через большевицькі окуляри. Але нужди й горя селян і робітників не бачать. Це те саме, як хтось приїде в Ню Йорк, то його опроваджують по 5-ій Евені, Парк Евені, Бродвею, так що цей чужинець собі певно думає, що кожний американський робітник, це міліонер. Зате колиб його завели на Бавері (дільниця найбідніших пролетарів), то йому голова трісла би, якби побачив стільки бідноти й страшенної нужди.

Большевицькі посіпаки пишуть, що в радянщині вимерли вже таких Волчиків, Ревюків і Кедровських на смітник — правда їх, але зате там повстала нова кляса пролетарської буржуазії, котра нічим не ріжниться від капіталістичної, хіба ще більшим бюрократизмом. От хоч візьміть тільки ріжні комісії по чистці, а тепер комуністична преса доносить, що назначено нову комісію, щоби знова тамту прочистила й так без кінця! Чиж це не пролетарська бюрократія?

А тепер хотів би я, щоби сказали мені, де радянська Україна має бодай хоч одного заграничного представника? Я був у совітськім консуляті в Празі й Берліні, то всі „разговаривают на общерусском языке". Справді в Празі був тоді Приходько, а що він був неприсутний, так його заступав маленький, руденький Жидок, котрий розумів по українському. Всюди по бюрах і на дверях бачимо тільки російські написи. Чи це комуністичні посіпаки з „Малоросії" також називають жовтневими здобутками? Колиж вони читають клясову пресу, то там по фелетонах можуть дочитатися, яка пролетарська бюрократія гірш царської завелася.

От, як бачимо, то всі наші вороги однакові: чи то Ляшня зпід білої ворони, чи Москалі зпід молота, а з того, що комуністичні посіпаки пишуть, виходить, що „Українці-комуністи" стали на услуги українського ворога Москви тай підспівують їм: „Гайда, тройка, снег пушистий", або „Наша матушка Рассея всему свету галава".

Василь Кашубій,
також емігрант зі Старого Самбора.

—o—

ЧИ ПОСИЛАТИ ДІТЕЙ ДО ВИЩИХ ШКІЛ?

Кінчаться вакації. Треба буде посилати дітей до дальшої школи. І неодин батько призадумається, що йому робити: післати сина чи дочку до дальших шкіл чи до фарбики на роботу.

Ми все ще далі не доцінюємо вартости і сили науки. Жили наші діди й батьки й ми самі без науки і давали собі раду, то й діти наші обійдуться без науки. Так розуміють наші люди. Ще сина, то пішлють до школи, щоби вивчити на адвоката, лікаря чи інжиніра, але дочку — борони Боже. Кажуть, що й так вийде заміж, то що їй прийде з науки. Шкода витрачених грошей.

Та це не така проста справа, як кому видається. Школа це є тепер життєва справа й для робітника. Техніка поступає. Машина звільняє фізичного робітника. Коли згодом буде треба робітника при машині, то умового. Машина звільнить фізичних робітників і для таких робітників - чорноробів, якими ми є, незабаром буде дуже мало місця для праці. Тому, в інтересі добра й щастя наших дітей треба їх посилати до вищих шкіл, щоби вони набрали більшого знання й могли користати з того зміненого життя, яке спричинюють машина й техніка.

А щодо дівчат, то вистарчить заглянути до американських офісів, або прочитати статистику жіночих офісових і професійних сил, щоби переконатися, що сьогодня маємо мілionи жінок, які користають вищої освіти і заробляють гарний гріш.

Польська шляхта держала нас у темноті. В старім краю треба було зараз продати морґ грунту, щоби післати дитину до дальших шкіл. А тут маємо по містах вищі школи, куди можна посилати наші діти даром, а тільки платити за книжки.

Перед нами є велике поле. Якщо наша батьківщина звільниться від ворогів, нам треба буде великого числа інтелігентних сил, інжинірів, офіцирів, гірників, журналістів і т. п. А ми не маємо навіть українських офіцирів у американській армії. А як би то було гарно, колиб так наші діти покінчили високі військові школи й стали штабовими офіцирами. І гарний хліб мали би і могли би колись стати у пригоді нашій поневоленій батьківщині, яка потребуватиме того рода старшин, коли прийде знову нагода до підняття зброї проти окупантів. Посилаючи до високих шкіл, можемо отже дати нашим дітям підставу до кращого життя і зробити заразом добре діло й для нашої загальної справи. На це повинні тепер батьки звернути увагу, коли приходиться їм рішати, чи посилати дітей далі до шкіл, чи до фабрики.

В. Гасій.

Трентон, Д. Дж.

ДИТИНА ПРО У. Н. СОЮЗ.

Я є членицяю Молодечого відділу У. Н. Союза. І отсе хочу зложити подяку Головному Урядови від імени мого хорого батька Ілька Капустянського з 254 відділу У. Н. Союза за уділення йому допомоги в сумі $50.

Я не вмію так добре подякувати, бо я не ходила до української школи, а вчилася дома писати і читати по українськи. Я дуже тішуся, що мій батько належить до У. Н. Союза та що можу вже читати і нашу газету „Свободу". Я дуже хотіла би вислати до календаря У. Н. С. фотографію з нашого молодечого відділу, але якось тяжко зібрати більше дітей і притягнути їх до організації. Я вже нераз застановлялася над тим, чому наші діти не пристають до свого, але ще мабуть замалий розум маю, щоби зрозуміти причину. Мені здається, що якби родичі за те подбали, то діти радо пристали би. Бо то прецінь приємно належати до такої великої організації, яка нас усіх докупи збирає.

На тім кінчу і дякую від імени батька за поміч та прошу прислати мені українські книжки з четвертої кляси й історію України.

Елисавета Капустянська.

ДРУКАРНЯ

УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА „СВОБОДА"
83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДРУКАРНЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА
„СВОБОДИ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
виконує:
ВСЯКІ ДРУКИ ЯКНАЙКРАЩЕ, ЗАВСІГДИ НА ЧАС І ПО НИЗЬКИЙ ЦІНІ.
ДЛЯ ТОВАРИСТВ, ПАРОХІЙ, СІЧОВИХ СОТЕНЬ, ҐУРТКІВ, БРАТСТВ І ДРУГИХ ОРГАНІЗАЦІЙ, ТА ДЛЯ ПООДИНОКИХ ОСІБ ВИКОНУЄМО ВСЯКІ ПОТРІБНІ ДРУКИ.

ЧЛЕНСЬКІ КНИЖОЧКИ, СТАТУТИ, НАГОЛОВКИ НА ЛИСТАХ, АДРЕСИ НА КОВЕРТАХ, ЛЕТЮЧКИ, ОГОЛОШЕННЯ НА ПРЕДСТАВЛЕННЯ.

КОНЦЕРТИ, ЗАБАВИ, ПІКНІКИ БАЗАРІ, РІЖНОГО РОДА АФІШІ, ОБІЖНИКИ, ТА ВСЯКІ ИНШІ ДРУКИ.

ВІДДІЛИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА! УДАВАЙТЕСЯ ЗІ ВСЯКИМИ ДРУКАРСЬКИМИ РОБОТАМИ ТІЛЬКИ ДО СВОЄЇ ВЛАСНОЇ ДРУКАРНІ!
Для фірм, бизнесменів і приватних осіб друкуємо афіші, білети (тікети) ріжні запрошення, візитівки, весільні запрошення — і все, що входить в обсяг друкарської штуки.
РОБОТА ВПОВНІ ВДОВОЛЯЮЧА. — УСЛУГА ЯКНАЙКОРША. — ЦІНИ НАЙНИЩІ.

ІЗ БУДДІЙСЬКИХ ЛЕҐЕНД.

ОПОВІДАННЯ ПРО ЗЕРЕНЦЯ ГІРЧИЦІ.

(Оповідання про Кісаготамі повстало кількасот літ після смерти Будди. Це незвичайно поетична ілюстрація основної тенденції буддизму — визволення людства з кайдан промиваючого туземного життя).

—o—

У Зравасті жила вбога дівчина, звалася Ґотамі. А що була струнка, звали її Кісаготамі*). Коли їй було дванацять літ, вийшла замуж**).

Коли вийшла замуж, чоловікові свояки недобре обходилися з нею. Вонаж була з убогої родини! Та коли й народився синок, змінилося на краще. Коли дитина стала ставити перші кроки — нараз померла.

Прийшли жерці забрати тіло, щоби спалити його на стосі. Молода мати, що в житті ще ніколи не бачила небіщика, відіслала їх назад. Сказала:

— Мій синок лише хорий! Зараз пошукаю для нього лікарства!

Взяла неживу дитину на руки, мандрувала по цілому селі від хати до хати та питалася:

— Чи ніхто з вас не знає якого лікарства для мого синка?

— Ти направду збожеволіла, доню! — говорили вони. — Чи чував коли хто про лікарство для мерця?

Неструджена мати говорила раз ураз:

— Напевно, напевно найду скінці когось, що скаже мені, як маю ратувати дитину!

Коли так ходила та питалася всіх, побачив її один мудрець і подумав:

— Нещасна жінка! То певно її перша дитина. Вона ще не знає, що це таке смерть!

Коли підійшла до нього з неживою дитиною в руках, мудрець хотів розрадувати її та відповів на її питання:

— Не знаю такого лікарства, дочко, одначе знаю чоловіка, що найде лікарство й для тебе.

— Батьку! Хтож це такий? — спитала.

— Це вчитель, — відповів мудрець. — Іди до нього та проси.

— Пійду радо, — сказала.

І Кісаготамі пішла до парку, що в ньому був Будда, поклонилася Величньому та спитала:

— Вчителю! Скажи, чи справді знаєш лікарство на недугу мого синка?

— Так, дочко, — сказав Величній.

— То що маю робити? — озвалася врадувана мати.

— Принеси кілька зеренець гірчиці.

— А де маю їх шукати?

— В такій хаті, де ніякий син, ані дочка, ні ніхто інший ще не помер, — сказав Будда.

Врадувана мати, з неживою дитинкою на руках, побігла у найближче село. Зараз у дверях першої хати сказала:

— Може маєте в своїй хаті кілька зеренець гірчиці? Мені треба їх для дитини!

А коли вже їй давали зерна, спитала ще:

— Друзі, а чи в тій хаті не вмер ваш син або дочка, або хтонебудь інший?

— Жінко! Що ти говориш! Так небогато є живих, а так богато померших!

— То візьміть собі ваші зернятка гірчиці! — І кинула їх на землю. — Вони зовсім непридатні на лікарство для мого синка!

І пішла далі, від хати до хати та питалася тесаме...

Одначе ніде не могла дістати ніяких зерен. Під вечір струдженій прийшла врешті думка до голови:

— Таж це безконечна праця! Знаю вже, мій синочок неживий! В кождому селі далеко більше померших, ніж живих!

Коли так роздумувала, серце її, зломане розпукою, скріпилося трохи. Пішла в ліс, оставила там неживу дитину та вернула до парку, в якому був Будда. Похилилася в мовчанці перед Величнім і станула з боку.

— Чи ти роздобула зернята гірчиці? — спитав Будда.

— Ні, Величній, — відповіла Кісаготамі. — В кождім селі далеко більше мерців ніж живих!

— Ти гадала, що лише тій врадувана мати, з неживою сином помер — сказав Будда — одначе смерть це право предвічне, що править усяким живим сотворінням. В океанах проминаючої дочасности князь смерти схоплює наче бистрий потік усякі живі сотворіння — кадовго передтим, заки спев килися їх бажання!

І тув Величній зацитував уступ із тексту Дгамападам***).

„Хоч усі вихвалюють людину за її богацтва та щастя в родині, смерть схопить її ненадійно, як повінь забирає сплячe село".

Коли молода жінка почула ті слова, зробила перший крок на шляху пізнання. Потім приняли її в черниці. Коли раз бачила, як засвічували світла в монастирі та знову їх гасили, зійшло на неї велике заспокоєння. Подумала:

— Як ті світла, таким є теж істнування всього, що жиє на цій землі. Гаснуть і ось... знову засвічуються наново... Лише ті, що здобули визволенни та вступили в Нірвану, стають невидимі навіки.

А Будда, що надійшов тоді несподівано, потвердив її невисказані думки:

— Воістину, воно так, Кісаготамі! Як ті світла, так оживають і гаснуть сотворіння. Лише тих, що осягнули визволення та вступили в Нірвану — не бачимо вже більше!

І зацитував такі слова:

„Життя людини, що побачила Нірвану, хоч тревало би одну хвилиночку, цінніше ніж сотки літ тих, що не бачили ніколи Нірвани".

А закінчив словами:

„Жити літ сто і не бачити істнування вільного від смерти, то вже краще побачити його та жити лиш один день".

*) Кісаґ — худа, сухо.
**) Як инші Індійки в ті літах.
***) Дгамападам — буддійська „дорога чесноти".

РИБА, ЩО РИВЕ В ОҐІРКУ.

Біольоґ д-р Ульрих Шульц пише в німецькій ґазеті „Природник", що подибав породу малесеньких рибок, які живуть у морських оґірках або т. зв. морських вальцях. Ці рибки бувають великі всього на 12 до 20 центиметрів, тіло їх майже зовсім прозоре. Будова тіла такої риби знаменито приноровлена до мешкання, бо голова її і хвіст дуже гострі, луска дрібосенька і добре прилягає. Риба вишукує собі мешкання намацуючи головою. Натискає в оґірок головою і до двох хвиль риба вже в середині. Шульц відфотографував такий процес на фільмі, на якім видно, що риба помагає собі при занимаині „мешкання". Потім в оґірку розгощується на ціле життя. Яку користь риба має з цего, ще не стверджено.

Справедлива причина.

Подумайте лише, пані Недомагальська стала матірю!

— Ну, а що на це каже її 73-літній чоловік?

— Він сердитий, що вона без його відома так собою розпоряджає.

ЧИ ПОСИЛАТИ ДІТЕЙ ДО ВИЩИХ ШКІЛ?

Кінчаться вакації. Треба буде посилати дітей до дальшої школи. І неодин батько призадумається, що йому робити: післати сина чи дочку до дальших шкіл чи до фарбики на роботу.

Ми все ще далі не доцінюємо вартости і сили науки. Жили наші діди й батьки й ми самі без науки і давали собі раду, то й діти наші обійдуться без науки. Так розуміють наші люди. Ще сина, то пішлють до школи, щоби вивчити на адвоката, лікаря чи інжиніра, але дочку — борони Боже. Кажуть, що й так вийде заміж, то що їй прийде з науки. Шкода витрачених грошей.

Та це не така проста справа, як кому видається. Школа це є тепер життєва справа й для робітника. Техніка поступає. Машина звільняє фізичного робітника. Коли згодом буде треба робітника при машині, то умового. Машина звільнить фізичних робітників і для таких робітників - чорноробів, якими ми є, незабаром буде дуже мало місця для праці. Тому, в інтересі добра й щастя наших дітей треба їх посилати до вищих шкіл, щоби вони набрали більшого знання й могли користати з того зміненого життя, яке спричинюють машина й техніка.

А щодо дівчат, то вистарчить заглянути до американських офісів, або прочитати статистику жіночих офісових і професійних сил, щоби переконатися, що сьогодня маємо мілionи жінок, які користають вищої освіти і заробляють гарний гріш.

Польська шляхта держала нас у темноті. В старім краю треба було зараз продати морґ грунту, щоби післати дитину до дальших шкіл. А тут маємо по містах вищі школи, куди можна посилати наші діти даром, а тільки платити за книжки.

Перед нами є велике поле. Якщо наша батьківщина звільниться від ворогів, нам треба буде великого числа інтелігентних сил, інжинірів, офіцирів, гірників, журналістів і т. п. А ми не маємо навіть українських офіцирів у американській армії. А як би то було гарно, колиб так наші діти покінчили високі військові школи й стали штабовими офіцирами. І гарний хліб мали би і могли би колись стати у пригоді нашій поневоленій батьківщині, яка потребуватиме того рода старшин, коли прийде знову нагода до підняття зброї проти окупантів. Посилаючи до високих шкіл, можемо отже дати нашим дітям підставу до кращого життя і зробити заразом добре діло й для нашої загальної справи. На це повинні тепер батьки звернути увагу, коли приходиться їм рішати, чи посилати дітей далі до шкіл, чи до фабрики.

В. Гасій.

Трентон, Д. Дж.

ВІСТИ З СІЧОВОГО БАЗАРУ „СУРМА",
103 ЕВЕНЮ А, НЮ ЙОРК.

Перший рекордга в Америці, а може і на світі, вийде 25-го с. м., награне на кобзі-бандурі. Награв її зміский наш артист-кобзар Василь Ємець. Ті, що бачили і чули його гранння, напевно схочуть мати його рекорду, щоб все пригадати собі те вражіння, яке мали, коли перший раз почули звуки кобзи-бандури.

Кілька місяців тому назад Петро Панчишин з Ню Йорку купив найбільшу Віктролю і поручив нам вислати її для своєї сестри Марії Панчишин в Трудовачи, п. Золочів. А щоби певно Віктроля зайшла в порядку, то казав, що все заплатить як дістане від сестри лист, коли отримає їм таку згоду приняли. Минувшого тижня Петро Панчишин прийшов, все заплатив і ще купив 50 рекордів, щоб і ті вислати.

Купили від Сурми: Ольга Шарко з Бруклина машинку до писання, В. Каськів з Вінланд, Маджестік комбінейшен, А. Білоус з Ню Йорку, Ей Кей радіо, Дмитро Черепелюк і Василь Боголевич з Бронкс, Колумбія комбінейшен, Андрій Сироток (маляр-декоратор), 38 Мбітгомері Ст., Ню Йорк, купив Спарто радіо. Також Гр. Павловський, співак з хору Кошиця, оцісля співак ріжних американських театрів, приїхав до Ню Йорку на відвідини, вступив до Базару, вибрав собі велику скількість нотів, щоб доповнити свою музичну бібліотеку і купив українську пишучу машинку. Запитаний, як поводиться? „Працюю яко учитель рідної школи й дірігент українського хору при українській православній церкві в Клівленд, О. Крім службових обовязків маю приватних учнів сольо співу і скрипкової гри. Почуваю себе при дійсній національній корисній роботі й то дає мені моральне задоволення більше, ніж я його мав підчас праці в американських шовах".

Відвідали Сурму минувшого тижня: Лука Москалик з родиною з Бел Вервік, Р. Ай., котрі автом обїзджали собі своїх кревних. Їх донечка Анна казала, що дуже задоволена з такої поїздки. (Луці Москалик бізнесмен-бучер). Стефан Шінка з Озон Парк, Н. Ді., де недавно перенісся з Нюарку і отворив собі невеличкий кенді і стейшенері стор, бо, каже, роботи по шапах тяжко найти, треба братися до бизнесу. Андрій Голокрис з Джамейки, Н. Ді., літ 19, роджений в Америці а вихований в Україні, до Америки приїхав тому 6 місяців, роботи не може найти. Охочий робити що небудь, коли є Українці, що потребують такого хлопця, хай пишуть до Сурми, ми передамо йому листа.

Одного тижня українські карпентери переробляють стор Сурми і приготовляють його рухливий осінній сезон. Розбирають нару будок, де пробувалося рекордя. За те побільшується демонстраційну салю на радія. Сурма сподіється доброго бизнесу того року. Чому ні, всі костумери, що купили від Сурми, є задоволені, вони стали дійсними аґентами Сурми, кождий з них має знакомого, котрому так само порадить їти до свого. Сурма вірить, що найліпшим оголошенням стору є ЗАДОВОЛЕНИЙ КОСТУМЕР, і тому старається всіх задоволити.

НАЙЛУЧШИЙ ПРИЯТЕЛЬ — ДОБРА КНИЖКА —
ВЖЕ ВИЙШОВ НОВИЙ
ЦІННИК КНИЖОК
КНИГАРНІ „СВОБОДИ" РІЖНОГО ЗМІСТУ.
ВИСИЛАЄТЬСЯ ЙОГО ЗА НАДІСЛАННЯМ 2-ЦЕНТОВОЇ МАРКИ НА ОПЛАТУ ПЕРЕСИЛКИ.
„SVOBODA"
81-83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

У БЕРНСОНОВИЙ БАТЬКІВЩИНІ

Аврестад у східній Норвегії.

Як західна часть Норвегії гориста і майже пустинна, так східні частини мають гарну ростинність і гарні краєвиди. Нема тут скелистих і сильних водопадів, що наче срібні стяжки опускаються вниз стіни, але зате східна Норвегія врожайна, гарна.

В тій околиці постійно жив славний норвежський поет і народний герой Бершерне-Берсон, щоби в спокою прожити останній десяток літ життя, на фармі Авлестад, недалеко міста Лілегамер.

Тепер управляє тією гарною та великою фармою старший поетів син (молодший є актором і директором театру).

Ось що оповідає старший син про свого батька:

На вершку слави Бернщерне-Бернсон мав дві можливости: або мандрувати по світі та в чужинних театрах закріпляти свою письменницьку славу, або остати вірним рідній землі та свому народові й закінчити свою місію на місці, де родився.

Приятелі, що колись із ним оснували „високу народню школу" в Авлестаді, легко перемовили його, щоби остався дома.

І так Бернсон став учителем і любимцем свого народу. Ліберальний борець за свободу духа, Бернсон не є „західній" як Ібсенів Брандт; він є людиною праці і приятелем народу.

У тих часах не було нідного питання, яке цікавило громадян, а щоби при цьому Бернсон не забирав слова (треба лише пригадати собі його вплив, коли то з початком 20-го століття прийшло до кризи між Норвегією та Швецією). Його думки були такі впливові, що нпр. завдяки його інтервенції увільнили одну італійську графиню, яку несправедливо обвинуватили в убивстві чоловіка. Була це справді зворушлива сцена, коли графиня з дитиною приїхала з Неаполя в Авлестад, щоби подякувати свому оборонцеві. Бернсона вибрали були до першого норвеського парляменту для розділу Нобелівських нагород за мир і в тій справі він часто висловлював свою думку.

На фармі в Алестаді живе ще поетова вдовиця. Вона почала вже 94-тий рік. І Бернсоновий син і його жінка (з роду Німкиня) оповідають, якою вірною співробітницею була ця жінка великому покійникові.

В робітні Бернсоновій остало все по старому. Нічого не змінилося; все наче чути там духа людини, яка ніколи не переставала боротися за правду.

Бернщерне Бернсон народився 1832. року в селі Квікне, де його батько був священиком. Тому Бенсон уже змалечку зжився з селом і селянами. Найліпше любив малий Бернсон пересиджувати зі службою та слухати їх казок. Тут на селі став писати Бернсон перші поезії. Бернсон жив із селянами, слухав їх пісень, гуляв із ними на весіллях, писав для них пісні, організував церковні хори. З тих часів походять його „Селянські оповідання". Писав крім поезій і оповідань також повісти та театральні пєси.

Бернсон помер у 1910. році в Парижі, а поховали його в рідній землі. З нагоди Бернсонової смерти львівські Українці розлілили були по львівських вулицях посмертні оповістки, що Поляків дуже боліло і багато плякатів поздирали. Українці тому зробили те, щоби сповістити, що це помер приятель українського народу. Бо, може вже й не всім відомо, що Бернсон прилюдно станув неустрашимо в обороні Українців і виступив проти Поляків, Москалів і Мадярів, що гноблять культурний 40-міліоновий нарід. Казав гнобителям, що це пімститься таки на них, що цим прогрішуються і проти власного народа і проти культури.

З нагоди Бернсонової смерти львівський „Народний Комітет" вислав був до столиці Норвегії Христіянії співчуваючу телеграму, на яку бурмістр Христіянії Берг прислав подяку в імени міської ради.

40-літня дівиця: Прошу дати мені якусь повість, але таку, в якій стара дівка виходить заміж.

—o—

Фільольог (над ієрогліфами): Ах, ті ієрогліфи на мою думку мають дуже велику хибу, що вбиває у фільольога всяке зацікавлення. Таж вони не мають навіть правописних знаків!

ПЕВНА І СКОРА ПОМІЧ! — ПЕВНА І СКОРА ПОМІЧ!

„Довший час проволікалася у мене нестравність жолудка, заворот голови, здуття і відбиванняся газів. Я чулася отяжіла і не могла сидати, як рівнож мучили мене болі в боках. Лікарі радили мені йти на операцію. По ужиттю кількох пачок знаменитого **Гінду Бренд Зілля** я стала мов не та. Гінду Бренд Зілля є всегда в моїм домі". Так висловлюється пані К. Ходніцька, 391 LAFFAYETTE ST., NEWARK, N. J. 187

Ціна за пачку $1.00, 6 пачок за $5.00.

НЕВДОВОЛЕНИМ ЗВЕРТАЄМО ГРОШІ.

BARON A. BORAK,

307 EAST 18th ST., NEW YORK, N. Y.

УВАГА! ПОТРІБНО АГЕНТІВ. УВАГА!

ГУРТОВИЙ СКЛАД РОСИЙСЬКОГО ЧАЮ

М. П. КОСОЛАПОВА

потрібує **агентів і представників** для продажі на місцях його **чаю першого збору** з власних плянтацій.

Маються ріжні сорти чаю: **Косолапова, Перлова, Кузенцова і Ужженіна.** — Адреса: 191—

M. P. KOSOLAPOFF, 391 Central Park West, New York, N. Y.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ

в обробленню нашого славного музика й композитора

ВАСИЛЯ БАРВІНСЬКОГО

— які видала —

УКРАЇНСЬКА МУЗИЧНА НАКЛАДНЯ В НЮ ЙОРКУ.

35 пісень з Великої України, Галичини, Холмщини, Підляшя, Волині, Лемківщини і Закарпатської України можна набути

за 1-го доляра

головний склад у книгарні „Свободи":

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

— або —

„SURMA", 103, AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

НАЙНОВІШІ КНИЖКИ, КОТРІ МОЖНА НАБУТИ В КНИГАРНІ СВОБОДИ

Дереш Петро: КУМИС. Оповідання з часів революції на Україні ..... 50 ц.

Гончук Осип: КРОВАВІ СЛІДИ. Оповідання з визвольної війни ..... 65 ц.

Монкевич Борис: СЛІДАМИ НОВІТНІХ ЗАПОРОЖЦІВ. Спомини з 1918 року ..... 65 ц.

Лотоцький Антін: КУЖІЛЬ І МЕЧ. Історична повість з кінця XV і початку XVI століття ..... 65 ц.

Вволлес Люїс: БЕН ГУР. Історична повість з часів Христа ..... 65 ц.

Сергій Шелухин: ЗВІДКИ ПОХОДИТЬ РУСЬ. Теорія Кельтського походження Київської Руси з Франції, з Географічною картою ..... 75 ц.

ПАРТИТУРИ:

ОНЙ, фантастична комедія на 5 дій $1.25

МАРУСЯ БОГУСЛАВКА, історична драма на 4 дії 75

КОРАЛЬ ТИМКО, мельодрама на 5 дій 75

ТЕАТРАЛЬНІ КНИЖКИ:

Микола Косовський: ЗАКЛЯТИЙ ЯР, драма на 5 дії ..... 30 ц.

Павло Дудак: ДВІ ЖЕРТВИ ЗА ВІРНУ ЛЮБОВ, драма в 3-ох діях. ..... 40 ц.

Повищі книжки можна набути в книгарні Свободи. Сих книжок маємо тільки по кілька примірників.

"SVOBODA,"

81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

З МУЗИЧНОГО ЖИТТЯ НА РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Найближчий оперовий сезон для оперових театрів Радянської України буде сезоном ювилейним. Перед пяти роками, в р. 1925., почалися перші оперові вистави в українській мові. Перші роки істнування української опери були незвичайно важкі. Не було ні власного українського репертуару, ні власного українського персоналу. А передовсім треба було зломити опір публики, незвиклої до „хахлацької" мови в театрі, публики, часть якої ставилася до нової української опери, не тільки байдуже, але й явно вороже.

Сьогодні, після пяти літ істнування української опери, ситуація цілковито змінилася. Замісць одного оперного театру з р. 1925, тепер є вже шість державних оперних театрів — Харків, Київ, Одеса, Державний Робітничий Оперний Театр, Пересувна Опера Правобережя і Пересувна Опера Лівобережя. Виготовляються вже пляни створення семого оперного театру в Дніпропетровську. Виросли і виховались уже не тільки кадри українських співаків, але й музичних і сценічних керманичів — диригентів і режисерів — і композиторів, яких оперові твори появляються чимраз частіше в репертуарах оперових театрів. А ворожий — чи в найкращому випадку байдужний — настрій публики змінився до тої міри, що напр. оперовий сезон у Харкові пройшов у цьому році при щоденно випроданій салі.

У найближчому сезоні в українських оперових театрах зайдуть деякі зміни, які торкаються головно персональних складів харківської і київської опери, при чому можна зауважити послаблення складу Столичної (Харківської) Опери, а зате значне посилення Київської Опери. І так з Харківської Опери відходять до Києва її обі прімадонни: драматична — Марія Литвиненко-Вольгемут і лірична — Марія Сокіл. З ними тратить Харківська Опера найкращих членів свого складу, артисток, які були правдивим „магнетом" для оперної публики. Дальше покидає Харків диригент Антін Рудницький, покликаний в Київську Оперу на посаду головного диригента. Також і перший тенор Михайло Голинський більше не працюватиме в Харкові. Місця Литвиненко-Вольгемут і Сокіл лишаються фактично вільними, бо в ніякому разі не можна вважати рівновартною заміною запрошених на ці місця артисток Воликівської і Гайдай. Як перший тенор працюватиме в Харкові Данченко. Позатим склад в основному лишається без змін, себто: директор Рибак, диригент Мартулян, Верниківський, Вейсенберг, режисери Форегтер (він же і балетмайстер), Каргальський, Бобров. З видніших артистів залишаються: Гужова, Копйова, Середа, Кученко, Будневич, Поторжинський. Крім того відомий бас Донець перенесений з Києва до Харкова. Дирекція веде переговори з нашим буковинським тенором Орестом Руснаком, який працює в Німеччині і підчас своїх гостинних виступів в Харкові ц. р. мав незвичайний успіх.

Склад Київської Опери слідуючий: директор Христовий (бувший шеф Відділу Мистців в Н. К. О.), диригенти Рудницький, Брагинський, Радзієвський, Смекалін, режисери: Мандзій, Лишанський, балетмайстер Вітільов, артисти: Литвиненко-Вольгемут, Сокіл, Захарова, Дідківський, Зубарйов, Лисянський. Крім них запрошено ще відомих співаків тенора Микишу і баса Чесевича — оба вони Українці, які від літ працюють у Великих Театрах Москви і Ленінграду. Словом, Київська Опера матиме в цьому сезоні першорядний склад трупи.

В Одесі найменше змін. Залишається директор Кривсиць, диригенти Столерман, Прібік, Покровський, Фемеліді, режисери Гречньов і Бутовський. В акторському складі бачимо знову визначного українського драматичного тенора Кипаренко-Доманського, Брагіна, Степову, Славянську та інших.

Також і в складі Державного Робітничого Оперного Театру під кермою директора Вольгемута, диригентів Йориша і Ставровського та режисерів Хилькевича і Шаповала основних змін не буде.

Щодо репертуару то з новинок підуть у Харкові: Брандт „Машиніст Гонкінс", Лятошинського „Золотий Обруч" („Захар Беркут") — твір принятий в репертуар Великого Театру в Москві — Косенка „Кармелюк", Потоцького „Прорив", балет Верниківського „Весняна казка" і „Балетна Пантоміна" Рудницького. Поновленими будуть „Казка про царя Салтана", „Мадам Ботерфлай" і „Льогенгрін".

У київському репертуарі слідуючі премери: „Золотий Обруч", Кюппера „Північний вітер", Золотарьова „Декабристи" й одна европейська опера. З балетів: Шостаковича „Золота Доба", Рудницького „Балетна Пантоміна" і Глієра „Есмеральда". З поновлень: „Садко", „Льогенгрін", „Отелло".

Одеський Оперний Театр замовив у кількох композиторів низку опер, з яких часть піде вже в майбутньому сезоні. Крім того піде м. і. нова опера Льотара „Тіль Айленшпігель" і Мусоргського „Борис Годунов". — („Діло").

Жура шотляндського віскавнта.

Лорда Дюнедіна, сторожа шотляндської печатки, король Великої Британії підніс до становища віцеграфа. Дюнеден не закинув звичаю, щоби пристрасно грати у вільний час гольфа у Крос-де-Кан на Рівієрі. Раз у великому запалі вдарив нещасливо то поцілив свого товариша в уста. Зажурений ждав лорд перед порогом шпиталю, де нещасного оперували. Сестра-жалібниця побачила лорда зажуреного та спитала співчуваючо:

— Ви певно своєк того нещасливого?

Лорд відповів: — Ні, я не своєк. Я жду, щоби хірург віддав мені мою кулю від гольфа.

—o—

Мистецтво.

Актор: Чому ви, пане директор, ролю графа дали цьому неотесі?

Директор: Бо фрак, що його маємо в нашій гардеробі, був замалий на всіх інших акторів.

ЧИ УКРАЇНСЬКІ УЧНІ ЦЕ БАНДИТИ?

Злобні інсинуації жидівської „Хвилі".

Один з поважних українських педагогів з Бережан прислав до львівського „Діла" слідуючого листа:

Жидівська „Хвіля" з дня 25/7 ц. р. в статі під заголовком „Учньове вламивачами" подає злобно зложену брехливу вістку, буцімто учні української гімназії в Бережанах на протязі двох літ обкрадали місто. Дописувач, як видно, добре поінформований чи судовими колами чи може слідчою поліцією, подає докладний список злочинців і їх вломів, та „лише" в одному свідомо відбігає від правди, приписуючи ті злочини українській молоді та українській гімназії.

Я ня правди слід зазначити, що: 1) в Бережанях нема української гімназії, а є тільки польська з окремими утраквістичними відділами, з одною спільною управою й одним учительським збором.

2) На число 5 зловлених учнів лиш один, Ярослав В., є гр.-кат. обряду та ученик утраквістичних відділів, і то такий, що при слідстві, запитаний про національність, відперся й, кажучи, що йому ця справа байдужа. Решта є з польських відділів, між ними один жид Герман Г. і 3 Поляки.

3) Не без значіння для справи й те, що саме вчителі України, котрим — видно з навички — закидається покривання провин своїх учнів, яких польська преса при всякій нагоді називає бандитами, ще при кінці минулого шкільного року зажадали усунення Ярослава В. з гімназії, добачуючи в цьому чинник розкладу й деморалізації, з чим погодилася педагогічна рада, а уневажнила це рішення Кураторія, даючи наказ приняти цього учня назад до школи.

При кінці хай відповість нам інформатор „Хвілі", на якій основі він зачисляє свого земляка-вломника Германа Г. до Українців? Чи може з вдячности за те, що його батько займає за півдармо помешкання в українській інституції, а син спроваджує до тої самої інституції банду вломників і обкрадає її?

Годі припустити, щоби дописувач, який так докладно в подробицях знає цілу справу, не знав також, до якої національности належать вломники і до якої ціколи вони ходять. „Вреши, ті міру знай!"

Забрав бритву.

Після трохлітнього побуту вернувся Степан Гардаш з Америки до Старого Краю. Застав двох своїх братів страшно заросли, наче яких дикунів. Переляканий спитався:

— Бійтеся Бога! А з вами що?! Ви чому не голитеся!

— Як можемо голитися, коли ти забрав зі собою бритву до Америки.

РЕЛІГІЙНІ ОБРАЗИ

150 РІЖНИХ ОБРАЗІВ зі святими, в гарних красках, на добрім папері, розмір 15½x20 інчів. Ціна за одеяй з пересилкою 50 центів. За надісланим 15 ц. марками почтовими вишлемо великий ілюстрований катальог. Агентам і торгівцям значний знижок. **Замовлення посилайте на адресу:** 47-56-

UKRAINIAN BAZAR

170 E. 4th ST., NEW YORK, N. Y.

Zonite

For pyorrhea

For prevention against gum infections, use Zonite, the new powerful antiseptic. Also guards against colds, coughs and more serious diseases of nose and throat.

Чи Кирки Клопочуть Вас?

„Мущини й жінки, котрих сон перериваються в ночі по причині продолження пирок або мікура, найдуть велику поміч, коли будуть брати Нуга-Тон лиш кілька днів. Ся чудова медицина не тіло зі всіх отруйних речовин які спричиняють богато неприємних слабостей й мізерії. Вона нову силу й енергію нервам і органам, надає здоровий колюор блідим лицям і радість життя дійсно вартісним.

Нуга-Тон дасть Вам літньо-ї пепсиї і Ваше тіло буде добре живлене. Як жолудок не може мати клопоту, стравити то Нуга-Тон дає нову силу стравоходу і нервам і тим молодим дівчатам, котрим бракує сили і енергії.

Купіть фляшку Нуга-Тон від вашого аптикаря. Єсли вашого не має його, то попросіть його замовив трохи для вас від гуртовщика.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

КОНКУРС.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА в Честер, Па., пошукує першорядного кованого учителя рідної школи. Такий мусить бути діяльним, вміти уладжувати представлення, концерти, Першенство музикальний. Платня гарна. Зголошення слати на:

УКРАЇНСЬКИЙ АМЕР. НАР. ДІМ.

4th and Ward Street, Chester Pa.

DR. K. M. HNATYSHYN

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР-ХІРУРГ І АКУШЕР

2191 Professor St., Cleveland, Ohio.

Проти українського банку).

Телефон: Atlantic 2054.

ПРОДАЄ ДОМИ

в місті НЮ ЙОРКУ і околиці

Українська Фірма

ФЕСОЛОВИЧА І М. КОБЗІСТОГО

EXCHANGE REALTY CO.,

41 East 7th St., New York City.

Tel. Orchard 9677.

ДІВЧАТА І ЖІНКИ:

Коли Ваш бюст плаский, нерозвинений, не пишіться красою ані повабом, коли стар і инші части тіла занадто волохаті, або волосє ваше голові рідке і випадає, пробуйте нашої методи ВІДМОЛОДЖЕННЯ. Пишіть по безплатні ІНФОРМАЦІЇ адресуйте: **D. WROBLEWSKI & CO., 6[illegible] Hythe Ave., Brooklyn, N. Y.** (S).

ПЕРШИЙ УКР. ПОГРЕБОВИЙ ЗАКЛАД В НЮЙОРКУ І НА ОКОЛИЦІ

„Ми робимо гарні похорони"

ПО $150

Без ріжниці як далеко можете мешкати, кличте нас!

Office: 485 Avon Avenue.

Phone: Terrace 8882, або Waverly 1636. Newark, N. J.

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ

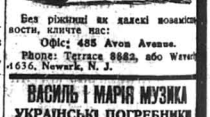

ДВА ОФІСИ:

NORTH SIDE: 2157 W. Chicago Ave.

Phone: Brunswick 7[illegible] або 7768.

SOUTH SIDE: 4954 S. Hermitage Ave.

Phone: Hemlock 5500.

CHICAGO, ILL.

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

ЗАЙМАЄСЬ ПОХОРОНАМИ В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ.

129 E. 7th STREET, NEW YORK CITY

Telephone: Orchard 2568

From Youth to Age

There are three traying periods in a woman's life: when the girl matures to womanhood, when a woman gives birth to her first child, when a woman reaches middle age. At these times Lydia E. Pinkham's Vegetable Compound helps to restore normal health and vigor.

LYDIA E. PINKHAM'S VEGETABLE COMPOUND

LYDIA E. PINKHAM MED. CO., LYNN, MASS.

If you will fill in the coupon and mail to the Lydia Pinkham Medicine Co., they will be glad to send you a copy of Lydia E. Pinkham's Private Text Book, free of charge.

Name .....

Street .....

Town ..... State ..... Dept. M